

Tórshavn, tann 17. apríl 2020
J.Nr.: LUM-10- 19/00114-12
(at tilskila í svári)
Tykkara J.nr.

Álit

viðvíkjandi klagu um málsviðgerðina hjá Almannaverkinum

Við skrivi, dagfest 1. desember 2019, hevur A sent umboðsmanninum soljóðandi klagu:

“...

Undirritaði, sum fekk lægstu fyrítíðarpension pr. 1. april 2012, fekk 2. januar 2015 staðfest krabbamein. Í hesum sambandi var søkt um hægstu fyrítíðarpensiún.

Afturat hesum er ein sjúka í rygginum, sum ger at eg ikki kann ganga meiri enn nakrar fáar metrar um dagin.

Eg bleiv ikki fyrr enn 12. februar 2019 innkallaður til læknafrágreiðing. Síðani havi eg verið hjá ortopedi at gera eina aðra frágreiðing og í skannaranum á Landssjúkrahúsinum. Danskir yvirlæknir torir ikki at operera, tí at heilsustøðan ikki er nóg trygg til tess.

Tað sum eg kæri yvir er tíðin, tí í mínari uppfatan eigur í mesta lagi at ganga 6 mánaðir eftir fyrisingarlógini, inntil ein avgerð fyriliggur.

Eg haldi ikki tað er rímligt at bíða eftir læknafrágreiðing frá januar 2015 til februar 2019.

Og í øðrum lagi er tað heldur ikki rímligt at bíða meiri enn seks mánaðir frá februar 2019 til august 2019.

Í januar komandi ár eru 5 ár síðani eg søkti og her røkist ikki fyri at nakað sum helst hendir. Tískil henda klaga til Løgtingsins umboðsmann.

...”

Málgongd

Av tí at partshoyringin niðanfyri lýsir málsviðgerðina í málinum á nøktandi hátt, havi eg valt ikki at gera eina nærri lýsing av málgongdini í hesum málinum.

Partshoyring

Umboðsmaðurin gjørði av at kanna hetta málið nærri, og við skrivi, dagfest 3. desember 2019, varð klagan send Almanna-verkinum til ummælis við einari freist áljóðandi 3 vikur. Samstundis varð Almanna-verkið biðið um at lata umboðsmanninum øll skjøl í málinum til láns.

Tann 23. desember 2019 sendi Almanna-verkið umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“Viðvíkjandi klagu frá A

Almanna-verkið hevur tann 4. desember 2019 móttikið skriv frá Løgtingsins umboðsmanni viðvíkjandi klagu frá A í máli um fyrítíðarpensjón. Í hesum sambandi biður umboðsmaðurin um eina frágreiðing umframt øll viðkomandi skjøl í málinum.

Almanna-verkið móttækur tann 16. januar 2015 umsókn um hækkun av fyrítíðarpensjón frá A. Í hesum sambandi er vanlig mannagongd at umbiðja eina heildarheilsuváttan frá kommunulækna. Henda mannagongd er sambært avtalu millum Almanna-verkið og Læknafelagið.

Eftir at umsóknin er móttikin tann 16. januar 2015, vendir Almanna-verkið sær tann 23. januar 2015 til kommunulæknan hjá klagaranum við umbøn um heildarheilsuváttan. Tann 24. mars fær Almanna-verkið fráboðan um, at klagarin hevur skift kommunulækna og dagin eftir, tann 25. mars 2015, vendir Almanna-verkið sær til nýggja kommunulæknan hjá klagaranum við umbøn um heildarheilsuváttan.

Almanna-verkið móttækur onga heildarheilsuváttan frá kommunulæknanum, og sendir komandi tíðarskeið fleiri rykkjarar til kommunulæknan. Tann 21. apríl 2016 vendir klagarin sær til Almanna-verkið og spyr hvat hann kann gera. Almanna-verkið svarar, at tað er onki til hindurs fyri, at klagarin fær sær annan kommunulækna. Tann 18. januar 2017 ringir Almanna-verkið til skrivaran hjá kommunulæknanum, fyri at rykkja eftir heildarheilsuváttanini. Læknaskrivarin svarar, at hon er greið um støðuna, men at hon onki kann lova. Almanna-verkið heldur fram at senda rykkjarar, og tann 27. juni 2018 ringir Almanna-verkið aftur til læknaskrivaran, fyri at rykkja munnliga. Læknaskrivarin upplýsir, at læknin lovar at gera heildarheilsuváttanina áðrenn summarfrítíðina.

Almanna-verkið móttækur heildarheilsuváttanina tann 28. februar 2019. Sostatt eru gingin 3 ár og 11 mánaðir frá, at Almanna-verkið biður um heildarheilsuváttanina, og til hon verður móttikin. Í alt eru sendir 13 skrivligir rykkjarar til kommunulæknan í hesum tíðarskeiðið umframt tveir munnligir rykkjarar.

Almanna-verkið hevur gott samstarv við flestu kommunulækna, men í ávísam førum er torført at móttaka umbidna tilfarið. Almanna-verkið hevur, í samráð við læknafakliga ráðgevan hjá Almanna-verkinum, ætlanir um at bjóða ávísam lækna til fundar um støðuna, soleiðis at trupulleikin kann loysast.

Viðvíkjandi gongdini í málinum eftir, at Almanna-verkið hevur móttikið heildarheilsuváttanina skal viðmerkjast, at Almanna-verkið bað um serlæknaváttan frá ortopedi, og síðan varð málið lagt á pensjónsfundi tann 27. juni 2019. Av tí, at ortopædkirurgur skrivar, at klagarin ikki er endaliga útgreinaður, verður málið útsett á pensjónsfundi. Fyri at fáa hægstu fyrítíðarpensjón skal umsøkjarin verða óarbeiðsførur í eini og hvørjari vinnu, ella einans hava smávegis av arbeiðsføri, og skerjingin skal vera varandi.

Tann 1. juli 2019 biður Almannaverkið um stöðuváttan frá serlækna í ortopedi, og hendan verður móttikin 9. október 2019. Stutt frammanundan, tann 3. október 2019 boðar Landssjúkrahúsið frá, at klagarin hevur fingið tíð til kanning hjá øðrum serlækna í ortopedi, har klagarin skal mæta tann 22. november 2019. Niðurstøðan frá hesari kanning verður móttikin í Almannaverkinum tann 3. desember 2019, og støðan í lötuni er, at málið liggur hjá læknafakliga ráðgevanum hjá Almannaverkinum. Málið kemur væntandi fyrri aftur á pensjónsfundi fyrst í komandi ári.

...

Skjalayvirlit

16.01.2015	AV móttækur umsókn um hækkan av fyrirtíðarpensjón
23.01.2015	AV umb. heildarheilsuváttan frá B, kml.
24.03.2015	AV fær fráboðan um, at A hevur skift kommunulækna til D
25.03.2015	AV umb. heildarheilsuváttan frá D, kml.
03.06.2015	AV móttækur journaltilfar v.m. frá A
17.06.2015	AV fráboðar A, at AV bíðar enn eftir heildarheilsuváttan frá D, kml
24.06.2015	AV fráboðar aftur A, at AV bíðar enn eftir heildarheilsuváttan frá D, kml.
01.09.2015	AV sendir 1. áminning um heildarheilsuváttan
23.11.2015	AV sendir 2. áminning um heildarheilsuváttan
26.01.2016	AV sendir 3. áminning um heildarheilsuváttan
05.04.2016	AV sendir 4. áminning um heildarheilsuváttan
21.04.2016	A spyr, hvat hann kann gera, AV svarar, at tað er líkamikið hvør kommunulækni skrivur læknáváttanina, og at tað er einki til hindurs fyrri at biðja annan kommunulækna.
07.07.2016	AV sendir 5. áminning um heildarheilsuváttan
06.01.2017	AV sendir 6. áminning um heildarheilsuváttan
18.01.2017	AV ringir til skrivaran hjá kommunulæknanum við umbøn um læknáváttan. Læknaskrivarin er greið um stöðuna, men kann onki lova.
25.01.2017	AV móttækur onnur læknaskjøl frá A
24.03.2017	AV sendir 7. áminning um heildarheilsuváttan
17.07.2017	AV sendir 8. áminning um heildarheilsuváttan
15.02.2018	AV sendir 9. áminning um heildarheilsuváttan
12.06.2018	AV sendir 10. áminning um heildarheilsuváttan
27.06.2018	AV hevur ringt til skrivaran hjá kommunulæknanum, skrivarin sigur, at D hevur lovað at avgreiða hetta áðrenn, hann fer í summarfrí.
22.08.2018	AV sendir 11. áminning um heildarheilsuváttan
02.11.2018	AV sendir 12. áminning um heildarheilsuváttan
09.01.2019	AV sendir 13. áminning um heildarheilsuváttan
28.02.2019	AV móttækur heildarheilsuváttan frá D, kml.
05.03.2019	Málið verður lagt til læknaráðgevan á AV
07.03.2019	Læknaráðgevin sigur: serlæknáváttan frá ortopedi
12.03.2019	AV umb. serlæknáváttan frá E, serlækna í ortopedi
27.03.2019	AV móttækur serlæknáváttan frá F, serlækna í ortopedi
28.03.2019	Málið verður lagt til læknaráðgevan á AV
04.04.2019	Læknaráðgevin sigur: at málið er læknaliga klárt til stöðutakan
20.06.2019	Heildarlýsing verður gjørd í málinum
20.06.2019	Partshoyring send til A
21.06.2019	Heildarlýsing – tilmæli fyriliggur klárt til pensjónsfundin
27.06.2019	Málið verður viðgjørt á pensjónsfundi

28.06.2019	Málið verður útsett á pensjónsfundi – avgjört verður at umb. eina stöðuváttan frá ortopedi
01.07.2019	AV umb. stöðuváttan frá F, serlækna í ortopedi
09.07.2019	Teldupostur móttikin frá A
11.07.2019	AV svarar A í telduposti
09.09.2019	AV sendir 1. áminning um stöðuváttan frá F, serlækna í ortopedi
03.10.2019	AV móttækur fráboðan frá Landssjúkrahúsinum, at A hefur fingið tíð hjá G, serlækna í ortopedi, tann 22.11.2019
09.10.2019	AV móttækur stöðuváttan frá F, serlækna í ortopedi
16.10.2019	Málið verður lagt aftur til lækna ráðgevan (<i>hjá AV mín viðm.</i>)
31.10.2019	Lækna ráðgevin sigur: umb. avrit av niðurstøðu av stöðutakan til skurðviðgerð frá Landssjúkrahúsinum
31. 10.2019	AV umb. avrit av niðurstøðu av stöðutakan til skurðviðgerð frá Landssjúkrahúsinum
03.12.2019	AV móttikið avrit av kanning hjá G, (<i>serlækni í ortopedi mín viðm.</i>) tann 22.11.2019
06.12.2019	Málið lagt aftur til lækna ráðgevan (<i>hjá AV mín viðm.</i>)”

Við skrivi, dagfest 2. januar 2020, vórðu viðmerkingarnar hjá Almannaverkinum sendar klagaranum til ummælis við einari freist áljóðandi 14 dagar.

Tann 6. januar 2020 sendi klagarin umboðsmanninum soljóðandi viðmerkingar:

“...

Tað sum eg ikki dugi at síggja, er at nakað nýtt er komið fram síðani F legði fram læknáváttan fram frá 21.03.2019. Alt tað sum síðani fyriliggur, undirbyggir hennara frágreiðing.

Í mínari verð er tað tilætlað drál at krevja hesa og hasa kanningina bygda inn í málsviðgerðina, tá faktisku viðurskiftini eru staðfest í einari læknafrágreiðing. Um talan var um krabbamein enn einaferð, kundu tey bara hildið áfram inntil eg var deyður.

Tíðarfreistin í lógini um fyrisiting er langtsíðani farin. Eg helt hon var seks mánaðir, men tað veit Umboðsmaðurin.

...”

Tann 7. januar 2020 boðaði umboðsmaðurin pørtunum frá, at av tí at tað ikki varð mett at verða neyðugt við framhaldandi partshoyringum, varð nú farið undir endaligu viðgerðina av hesum málinum.

Niðurstøða

Henda klagan snýr seg um málsviðgerðina hjá Almannaverkinum í sambandi við eina umsókn um fyrítíðarpensjón.

Viðgerð mín av klaguni snýr seg serliga um málsviðgerðartíðina hjá Almannaverkinum í hesum høpi.

Almannaverkið hefur í sambandi við viðgerðina av umsóknini, umbiðið eina sokallaða heildarheilsuváttan frá kommunulæknanum hjá klagaranum.

Slík umbøn er grundað á egnu føstu mannagongdirnar hjá Almannaverkinum í sambandi við viðgerð av slíkum umsóknum. Heimildin at krevja upplýsingar frá kommunulækna finst í § 31 í løgtingslóg nr. 48 frá 10. mai 1999 um almannapensjónir, ið gevur Almannaverkinum heimild at krevja, at kommunulæknin gevur upplýsingar, ið hava týðning fyri viðgerðina av pensjónsmálinum.

Kommunulæknin hefur í hesum sambandi eina skyldu at útvega myndugleikanum umbidnu upplýsingarnar innan eina ávísa tíðarfreist, smb. § 8 í bekendtgørelse nr. 611 af 10. juni 2014 for Færøerne om afgivelse af erklæringer m.v., ið er soljóðandi:

“§ 8. Sundhedspersonen skal efter undersøgelse af den pågældende patient udfærdige erklæringen uden unødigt ophold. I tilfælde, hvor en erklæring udfærdiges på baggrund af oplysninger, som sundhedspersonen er i besiddelse af ved modtagelsen af anmodningen om at afgive en erklæring, skal erklæringen udfærdiges inden for rimelig tid, efter at anmodningen er modtaget.

Stk. 2. Anmoder en offentlig myndighed om en erklæring vedrørende en af sundhedspersonens patienter til brug for myndighedens vurdering af, om og i givet fald i hvilket omfang, den pågældende er berettiget til pension eller anden offentlig hjælp, skal sundhedspersonens erklæring sendes til den offentlige myndighed hurtigst muligt og senest 8 uger efter, at sundhedspersonen har modtaget anmodningen”

Almannaverkið upplýsir í viðmerkingum sínum til mín, at mannagongdin kring veitan av heildarheilsuváttanum er skipað í avtalu millum Almannaverkið og Føroya Læknafelag. Talan er í roynd og veru um avtalu millum Føroya Læknafelag og Almannamálaráðið um nýtslu av læknáváttanum og prísir fyri læknáváttanir í virksesemi hjá Almannaverkinum, ið kom í gildi tann 1. januar 2013.

Punkt 5.5 í hesi avtalu sigur, at vegleiðandi tíðarfreistir hjá kommunulækna at veita heildarheilsuváttan er 14 dagar eftir viðtalu hjá lækna og 30 dagar eftir áheitan.

Almannaverkið upplýsir á heimasíðu síni soleiðis alment um svartíðina ísv. umsóknir um fyrítíðarpensjón:

“Almannaverkið hefur sum mál at svara umsókn um fyrítíðarpensjón innan 3 mánaðir.
Aftrat kemur tíðin, tað tekur at fáa læknáváttan og aðrar upplýsingar”

Hóast tað ikki er Almannaverkið, ið hefur ábyrgd av at gera eina heildarheilsuváttan, so hefur Almannaverkið ábyrgd av, at eitt mál endaliga verður avgreitt.

Áðrenn Almannaverkið endaliga avgreiðir eitt mál, hefur Almannaverkið skyldu at gera eina nøktandi lýsing av málinum. Umbøn um heildarheilsuváttan er ein liður í hesum, hetta til tess at málið hvílvur á einum haldgóðum og sakligum grundarlagi.

Hóast fyrisitingarlógin, lögtingslóg nr. 132 frá 10. juni 1993 um fyrisitingarlóg, ikki hevur nakran tíðarkarm fyri nær mál skulu verða avgreidd, hevur Almannaverkið sambært góðum fyrisitingarsíði skyldu til at taka neyðug stig og skipa sínar arbeiðsgongdir soleiðis, at mál endaliga kunnu avgreiðast uttan at málsviðgerðin gerst óneyðuga drúgv.

Soleiðis sum málið er lýst, bíðar Almannaverkið eftir heildarheilsuváttanini frá 25. mars 2015 til 28. februar 2019 og sendir í hesum tíðarskeiði 13 áminningar til kommunulæknan.

Eg haldi, at tað er sera átaluvvert, at Almannaverkið í nærum fyra ár sendir kommunulæknanum 13 áminningar uttan at taka onnur stig til at fáa málið avgreitt.

Kommunulæknin hevur sambært § 8 í omanfyrenevndu kunngerð skyldu at lata heildarheilsuváttan í seinasta lagi 8 vikur eftir áheitan frá myndugleikanum, og burdi Almannaverkið tískil givið kommunulæknanum eina seinastu freist at lata hesa váttan.

Um kommunulæknin ikki helt freistina, kundi Almannaverkið eisini valt at steðgað málsviðgerðini fyribils, og samstundis givið umsøkjaranum boð um støðuna og vegleitt honum soleiðis, at hann kundi leitað sær hjálp hjá øðrum kommunulækna. Í hesum høpi meti eg ikki, at fráboðanin frá Almannaverkinum til klagaran tann 21. apríl 2016, um at tað einki er til hindurs fyri at biðja annan kommunulækna, kann fatast sum eitt veruligt stig hjá myndugleikanum at fáa málið avgreitt. Fráboðanin er eftir mínari meting ein kunning frá myndugleikanum, heldur enn ein vegleiðing.

Um eitt mál ikki kann avgreiðast innan hóskaði tíð, ella málsviðgerartíðin gerst drúgvari enn vanligt, eigur myndugleikin sambært góðum fyrisitingarsíði at kunna borgaran um orsøkina til seinkanina, og nær tað kann væntast at málið verður avgreitt. Almannaverkið hevur sambært upplýsingunum í málinum í ongum føri í hesum drúgvva tíðarskeiði givið klagaranum kunning hesum viðvíkjandi. Hetta haldi eg vera sera átaluvvert.

Samantikið fari eg at geva Almannaverkinum eina álvarsliga átalu fyri handfaringina av hesum málinum.

Av tí at eg haldi talan vera um, at álvarslig mistøk eru framd í hesum máli, fari eg sambært § 10, stk. 1 í umboðsmanslógini at kunna formansskapin í Løgtinginum, løgmann og landsstýrskvinnuna í almannamálum um hetta málið. Burtursæð frá hesum geri eg ikki meira við málið í lýtuni, men fari at biðja Almannaverkið um at lata meg frætta, hvat ið víðari hendir í málinum.

Sólja í Ólavsstovu
Løgtingsins umboðsmaður